

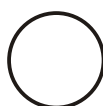
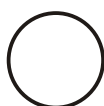
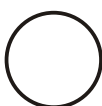

PODZIM

EST

ŘEČ

POH

BIO PSY SOC INT ENV

Podzimní putování se skřítkem

Záměr celku:

Zejména pro:

- rozvoj pohybové aktivity dětí,
- poznávání a pozorování rostlin a živočichů v přírodě,
- vnímání základních znaků podzimu,
- vytváření kladného vztahu ke všemu živému,
- výcvik zrakového vnímání - zahrnující poznávání barev, tvarů, velikosti, prostorovou orientaci,
- výcvik sluchového analyzátoru se zaměřením na poznání, určení druhu zvuku a vzdálenosti a směru zvuku,
- výcvik hmatového a kinestetického vnímání se zaměřením na poznávání teploty, velikosti předmětů, jejich povrchu a hmotnosti,
- výcvik čichového vnímání se zaměřením na rozlišení vůně na příjemnou a nepříjemnou,
- výcvik chuťového vnímání na příjemnou a nepříjemnou chuť,
- rozvoj estetického cítění, správného chování a vystupování ...

Činnosti:

poznávání a pozorování života v přírodě, práce s lupou, práce s paletkou, pohybové hry, frotáž, smyslové hry

Výstupy:

vnímat pomocí všech smyslů, záměrně se soustředit, odhadovat podstatné znaky a charakteristické rysy, prožívat radost ze zvládnutého a poznatého, respektovat a spolupracovat, osvojit si elementární poznatky o přírodě

Popis:

Děti provází skřítek Podzimníček (převlečený vedoucí), který jim ukazuje podzimní království (na své vycházce v přírodě), ve kterém si společně hrají a provádějí jednoduchá pozorování.

1) Vstup do podzimního království - přivítání

Motivace:

Při příchodu na určené (předem učitelkou promyšlené) místo učitelka děti utiší a upozorní je na slušné chování, jež musí děti v přírodě dodržovat, a řekne jim, že společně čekají na přírodního skřítku, který si s nimi bude hrát. Společně ho přivolají. Děti volají na skřítku: „Skřítku, skřítku!“ Paní učitelka připomene dětem známou básničku o podzimu, kterou skřítku volají..

Podzim

Jiří Žáček

Slunce už líně mhouří víčka

a podzim stojí za vrátky.

Ježek si přišel pro jablíčka.

Rezaví všechny zahrádky.

Při přeřikávání básničky vystoupí skřítek Podzimníček z keřů a přijde k dětem. Společně se přivítají. Skřítek podá každému dítěti ruku a pozdraví je „Dobrý den.“ Pozve je do svého podzimního království. Co vše společně uvidí a zažijí, záleží na dětech. Budou-li hodné a budou-li se snažit a dávat pozor, určitě je čeká plno překvapení, která má skřítek schována v kouzelném batohu na zádech. Batoh jim ukáže. Budou-li děti neposedné batoh se lekne, zavře se a překvapení už nebudou žádná. Společně vyrazí vsříč podzimnímu království.

2) Pod borovicí - Povídání o podzimu

Děti se chytí se skřítkem za ruce a udělají kruh. Pustí se. Skřítek je vyzve, aby na chvíli zavřely oči a zaposlouchaly se do okolních zvuků. Děti jmenují, co slyšely - auto, ptáky, šumění ... Vyjmenovávají, co vše vidí ze svého místa - stromy, listí, trávu ...

Podzimní pohádka

Využití:

Pozorování změn v podzimní přírodě, vytváření sváteční atmosféry.

Směřujeme ke kompetencím - vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru, sladit pohyb s rytmem a hudbou (BIO), naučit se z paměti krátký text, sledovat příběh, vyjadřovat samostatně své myšlenky, záměrně se soustředit na činnost, udržet pozornost, prožívat radost ze zvládnutého a poznatého (PSY), spolupracovat s ostatními (INT), vyjadřovat své představy pomocí výtvarných dovedností (SOC), vnímat, že svět má svůj řád, všimnout si změn v okolí (ENV)

Činnosti - podzimní pohádka, taneček trpaslíků, básně doplněné pohybem, výtvarné činnosti, výroba papírových lucerniček, pracovní listy pro předškoláky, sběr přírodnin, společné vytváření skřítků podzimních dětí a rodičů

Pomůcky a potřeby: Jsou uvedeny u každé jednotlivé činnosti zvlášť.

Popis:

Abychom vytvořili opravdu jedinečnou, sváteční atmosféru, nezaměnitelnou náladu času usínající přírody, musíme působit na všechny smysly dětí. Činnosti obsažené v tomto tematickém celku je dobré rozložit do dvou týdnů. Během této doby se některé činnosti opakují v nezměněné podobě (např. četba pohádky, taneček...), je čas na procvičování, na individuální práci. Delší čas je nutný i pro dostatečnou dobu na pozorování při pobytu venku (sběr přírodnin, zážitky různého počasí...).

Činnosti jsou určeny pro věkově smíšenou skupinu, autorka pracuje s dětmi od tří do sedmi let. Téma doporučuji začít Podzimní pohádkou a Tanečkem trpaslíků. Další výběr činností už záleží na vaší fantazii, pedagogickém citu. Některé činnosti můžeme provádět se všemi dětmi najednou, jiná učitelka zvolí raději práci ve skupinách. Záleží na organizačních schopnostech, počtu dětí ve třídě, věkovém složení dětí. Velmi důležité je každodenní pozorování počasí, stromů, jednotlivých listů, barev v přírodě...při pobytu venku.

V závěru tohoto projektu budou z oken třídy hledět skřítkové s lucerničkami, děti budou vařit polévku z kaštanů a žaludů, lucernička se svíčkou bude někde na blízku, hned vedle ní v ošatce pod šátkem budou podřimovat vyrobení skřítkové. Na viditelném místě bude velký podzimní strom. Barevné frotáže listů budou na nástěnce a ještě šatna bude plná stromů a pohádkových skřítků. Děti budou znát dvě nové básničky, taneček. Budou bohatší o obraz kouzelného podzimního stmívání.

Podzimní pohádka - čas před svatým Martinem

- pohádka je určena pro opakované, každodenní čtení nebo ještě lépe vyprávění. Pokud děti nejsou na tuto formu zvyklé, vybereme čas před spaním. Pokud sami nemáme podzimní stmívání rády, těžko děti přesvědčíme o kouzlu tohoto ročního období. Přečteme-li příběh jen jednou, děti nemohou uchopit ve své fantazii všechny barvy, obrazy, které se jim vynořují a tento slabý prožitek nemůže být základem pro dlouhodobější práci. Rovněž tak zkracování, úprava textu není vhodná. S oblíbenou písni bychom to také nedělaly.

Každý podzim, když se příroda chystá na zimní odpočinek, se světlo, ta úžasná zářící síla, někam z nebe ztrácí.

Vzpomeňte si. Touto dobou sluníčko opravdu méně svítí. Ráno je dlouho šero a večerní tma přichází už brzy odpoledne. Den je krátký a noc je dlouhá.

Také je zas o něco chladněji. Jakoby naše teplé sluníčko zapomnělo, že my jsme tady a kráčelo po obloze na druhou stranu světa. A jeho teplo prostě nemá sílu na takovou dlouhou cestu k nám.

A tak se oblékáme do kožíšek a chumláme se do čepic. Venku na loužích hledáme ledové škrálopky, abychom se mohli sklouznout nebo je rozbít patou... pak běžíme domů ohřát se teplým čajem. Ráno se zase hrneme k oknům podívat se, jestlipak už náhodou, aspoň trochu sněhového cukříku nenapadlo...

- starší děti doplňují větve a padající listy
- mladší děti ve spolupráci s učitelkou doplňují kořeny

Výroba papírových lucerniček

- vyrábíme z obyčejného bílého výkresu (šablonu zvětšete na formát A3), vyříznutá okénka mohou zůstat volná anebo je podlepíme transparentním papírem
- práce je určena nejstarším dětem, ale tato činnost může být námětem pro společnou činnost rodičů a dětí v mateřské škole (vyrábíme lucerničku, uklidíme pracovní stůl, zhasneme, rozsvítíme lucerničky, povíme si pohádku...)
- lucernička je určena k postavení na stůl, na pevnou podložku
- potřebujeme šablonu (viz příloha č. 2), nůžky, lepidlo, transparentní papír, čajová svíčka
- zjednodušený obrys lucerny může být použit např. jako dekorace do oken, vystříhnout je mohou nejstarší děti

Pracovní listy pro předškoláky - příloha č. 3

Úkolem na přiloženém listu je:

- rozsvítit lucerničky zakreslením hvězdičky dovnitř lucerny, okolo lucerny znázornit světelný kruh
 - spočítat lucerničky
- List mohou děti doplnit vlastními hvězdičkami na volnou plochu.

Sběr přírodnin

Při pobytu venku sbíráme dubové listy na frotáž, pro hry ve třídě kaštiny, žaludy. Můžeme sbírat kukuřici, již vyloupaná zrnka použijeme jako náplň do skřítek Podzimníček.

Podzimní dílna - vyrábění skřítek Podzimníček pro děti

Potřebujeme šicí potřeby, odstřížky jednobarevných bavlněných látek na tělíčko a hlavičku. Nejlépe hnědé, přírodní odstíny. Hlavičku vyplňujeme ovčím rounem (možno použít náhradní měkký materiál), vlásy vyrobíme buď opět z ovčího rouna, anebo použijeme vlněnou přízi. Jako čepice poslouží nasbírané bukvice, čepičky z kaštanů, žaludů. Tělíčko plníme kukuřicí, rýží - musí být těžší, aby skřítek nepadal. (Vyobrazení hotového skřítky - příloha č. 4.)

Hotové výrobky zůstávají v mateřské škole. Dílna je prostorem pro neformální komunikaci mezi učitelkami a rodiči.

Výrobní postup:

1. menší kolečko naplníme rounem, stáhneme nití - vytvoříme hlavičku a krček
2. přišijeme vlásy několika stehy v místě pěšinky
3. přišijeme bukvice - čepici
4. větší kolečko prostehujeme po obvodu, nit trochu stáhneme, vzniklé tělíčko naplníme např. rýží, vložíme hlavičku a stáhneme nit kolem krku, prošijeme.
5. lehce naznačíme oči, pusinku nejlépe akvarelovou pastelkou

Z našich zkušeností trvá výroba asi jednu hodinu.

Seznam příloh

- Č. 1 Taneček trpaslíků
- Č. 2 Šablona skřítek, lucernička
- Č. 3 Pracovní list pro předškoláky
- Č. 4 Skřítek Podzimníček, výrobní postup

Bibliografický záznam:

VALOVÁ, H.: *Podzimní pohádka in KAFOMET PRO MATEŘSKÉ ŠKOLY*. 1. vyd. Stařeč: INFRA, s. r. o. 2007. 18. aktualizace, PRJ-013.5. ISSN 1801-853X.

Autor:

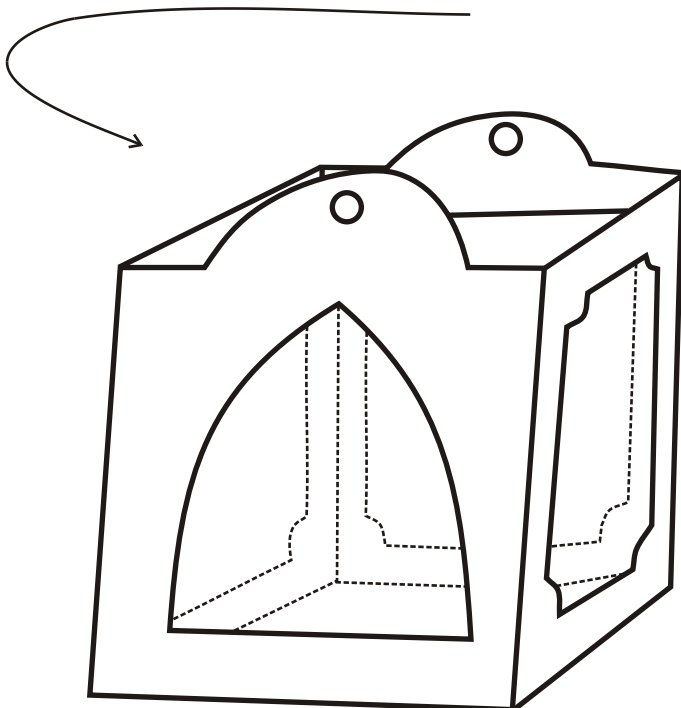
Hana Valová

PRJ-013.5

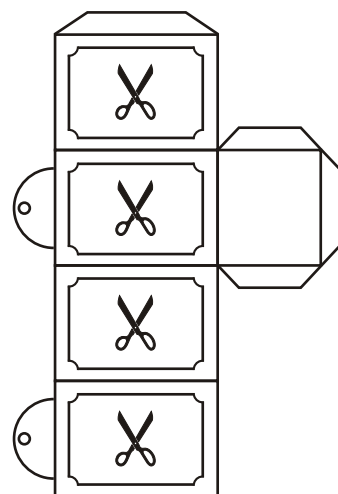
KAFOMET®

Hotová lucerna, volná okénka

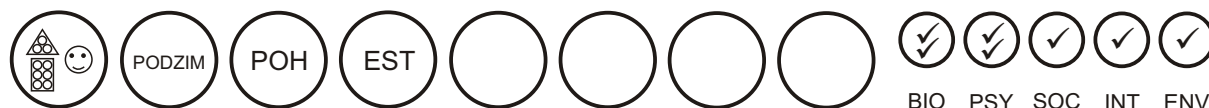
... vystřihnout okénko z vnitřní strany lucerny podlepit transparentním papírem

půdorys lucerny

Šablona skřítky... jako dekorace do oken, omalovánka, šablona na frotáž...

Šikovný podzim

Využití:

Tematický celek Šikovný podzim spojuje pět integrovaných bloků o změnách a proměnách podzimní přírody okolo nás. Umožňuje dětem vnímat svět v jeho přirozených souvislostech a získávat globálnější pohled. Děti pomocí říkadel, pohybových her, písní a praktických činností poznávají zákonitosti podzimní přírody, učí se praktickým dovednostem potřebným pro další rozvoj. Vede děti k uvědomění si, že jsme součástí přírody.

Klíčové pojmy:

Směřujeme ke kompetencím - orientovat se v prostoru a ploše, rozvíjet hrubou a jemnou motoriku, rozvíjet pohybové dovednosti, reagovat na signál, napodobit pohyb, ovládat dechové svalstvo, rozvíjet koordinaci ruky a oka, zvládnout jednoduché pracovní činnosti (BIO), aktivně naslouchat, používat rytmické nástroje, naučit se z paměti krátké texty, procvičovat jazykovou paměť, rozvíjet cit pro rytmus, soustředit se na činnost, seznamovat se s písmeny (PSY), spolupracovat, spoluvytvářet, rozvíjet komunikační dovednosti, vyjádřit své prožitky, vytvářet přátelské vztahy, dodržovat dohodnutá pravidla (SOC), ovládat různé výtvarné techniky, tvořit z přírodnin (INT), být citlivý k přírodě, osvojit si elementární poznatky o přírodě, porozumět, že se vše kolem mění (ENV)

Činnosti - reprodukce krátkých říkadel, zpěv popěvek, výtvarné tvoření z vylisovaných opadlých listů, podzimní strom, tvoření z barevných papírů, košík pro sadaře, draci, hry s barevnými skvrnami, komín z krabiček, pohybové hry, relaxace, hádanky, hra na tělo, rytmizace, tvorba leporela, povídání o podzimu a pozorování změn v přírodě, křížovka

Pomůcky a potřeby:

Jsou uvedeny u jednotlivých tematických celků.

Popis:

1. PODZIM

Ve vzduchu voní spadané listí, zbytky sluníčka šimrají draky na barevných mašličkách a uspěchané vlaštovky štěbetají o své daleké cestě. Dny se kvapem krátí a paní Noc má z té změny velkou radost, často sprchne, a pokud u vás prší právě teď, můžete si zacvičit společně s říkadlem. Hned jak se objeví na obloze sluníčko, pochlubte se mu, jací jste šikulové.

PODZIMNÍ LÍSTEK

Lísteček snáší se na chladnou zem,
nenech ho nastydnout, vezmi ho sem,
na dlani pohoupej barevný list,
tak jako koťátko bude ti příst.

(s třepotáním rukou v předpažení do podřepu)
(obejmout tělo oběma rukama stále ve dřepu)
(znázornění houpání lístečku)
(ulehnoutí do klubka)

Melodizace – známá písnička „Hrálo si koťátko na trávníčku“. Pro jednoduchost je tatáž melodie vhodná pro všechna další říkadla.

Pro šikovné ručičky – KOUZELNÝ STROM SKŘÍTKA PODZIMNÍČKA

Pomůcky a potřeby:

Hnědá barva, štětec, voda, vylisované suché listy z libovolných stromů, lepidlo, bílá čtvrtka.

Postup:

Namalujeme pořádný silný kmen s větvemi. Na ně pak lepíme různé listy a lístky dle fantazie.

Na protáhnutí – VÍTR

Učitelka zvolá: „Fijú, fijú, to to fičí, vítr fouká splašeně,
u kamínek těšíme se na koťátko, na štěně“.

To je povel pro děti, že mají běhat po celém prostoru herny.

Jakmile říkanka dozní, najdou si rychle kamaráda a chytutím za obě ruce utvoří pár. Ten, kdo zůstal sám, pomáhá volat učitelce.

Pozn.: Děti musí být lichý počet.

Relaxace – Sed v tureckém sedu – vzpažení, narovnat záda, s nádechem se podívat za rukama.

S výdechem pomalu do předklonu. Lze zapojit i pomalé úklony stranou.

Stále dbáme na rovná záda.

Ráno – Brzy ráno za svítání probouzí se celý svět,
maminka nás hladí dlaní, její úsměv je tu hned.

Rozhovor o tom, jak u dětí probíhá ranní probouzení, čištění zoubků, co snídají apod.

Podzimní hádání

Honí se s lístečky,
honí se s mraky,
jestli se neschováš,
chytne tě taky.

(Vítr)

Na ples nejde, přec má frak,
létá rychleji než drak,
dlouhý bývá její let,
na jaře se vrací zpět.

(Vlaštovka)

2. PODZIMNÍ SKLIZEŇ

Venku to vypadá jako na karnevalu. Podzim oblékl stromům barevná sáčka a listy se chlubí jeden přes druhého. Datlík by mohl vyprávět, co každý den slýchává... „Já jsem červený jako jablíčko,“ vykřikuje dubový lístek. Ani list buku se nenechá zahanbit a nakrucuje se celý oranžový. Příroda vypadá moc hezky a na zahradě dozrává poslední ovoce. Čeká, až přijde zahradníček s košíkem a zachrání jej před prvními mrazíky. Tak poběž, zahradníčku...

NADÍLKA

Ovoce posbírám do košíku,
neběhám venku jen v krátkém triku,
brzy k nám přilétne meluzína,
fijufí, zazpívá do komína.

(naznačit sbírání)
(běh na místě)
(točení na místě, rozrazit ruce)
(kývání ze strany na stranu)

Podzimní písnička vzduchem letí,
čaroděj mává jí na koštěti,
spolu si náramně zanotují,
i s dráčkem, co bydlí v černé sluji.

(rozevřené dlaně k ústům)
(mávání ve vzpažení)
(dirigování)
(kývání ze strany na stranu)

Pro šikovné ručičky – KOŠÍK NA OVOCE

Pomůcky a potřeby: Čtvrtka, šablona košíku, tužka, nůžky, hnědý papír ve dvou odstínech.

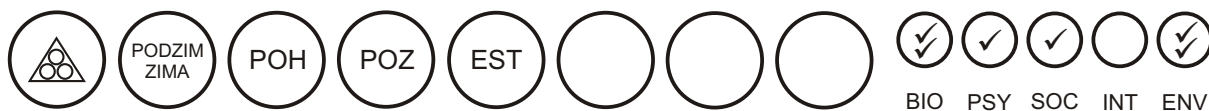
Postup:

S pomocí učitelky děti obkreslí a vystřihnou tvar košíku, učitelka prořízne na košíku svislé proužky, asi 1 cm od sebe. Děti zatím stříhají pruhy z hnědého papíru. Pak střídavě provlékají nastříhané proužky otvory vodorovným směrem – (viz nákres str. 6).

MYŠKA – Rytmizace říkadla spojená s hrou na tělo, či ozvučná dřívka a činelky. Děti jsou ve čtyřech skupinkách.

Běží myška po poli,
nožičky ji nebolí,

(tleskající skupinka)
(pleskající skupinka)

Poklady z přírody – 1. část Podzim, zima

Záměr celku:

Mnoho mateřských škol využívá materiály, které nám poskytuje příroda. Jedná se o přírodniny, kterých je velmi mnoho, můžeme je najít prakticky kdekoli: na louce, u rybníka, v lese, v horách, u moře, na cestě i na zahradě mateřské školy. Jsou to malé poklady, které bychom neměli opomíjet, ale hledat příležitosti, jak dětem v mateřských školách s jejich pomocí zprostředkovat cestu k vnímání krás přírody a pocítění úcty k její dokonalosti.

Činnosti:

pohybové hry, estetické a tvůrčí výtvarné aktivity, hry v přírodě, poznávací hry, cvičení s listy

Výstupy:

být citlivý k přírodě, být tvořivý, znát některé přírodní materiály a jejich vlastnosti, znát a pojmenovat rostliny (některé stromy), ovládat různé výtvarné techniky

Pomůcky a potřeby: U jednotlivých aktivit.

Popis:

Některé dnešní děti vyrůstají v dokonalém domácím pohodlí a znají lépe technický svět počítačů než nejbližší přírodu. Je důležité, aby se děti již od malička pohybovaly venku přirozeně, beze strachu, bezpečně. Svůj vztah k přírodě si přinášíme z dětství. Přináší nám hluboké prožitky z volnosti pohybu, z úžasu nad objevovaným světem, z vnímání krásy, z pocitů radosti nad novým a krásným. Témata k objevování přírody většinou přicházejí sama od sebe, neplánově, nasloucháme a pozorujeme. Zvědavé děti si venku často samy najdou zajímavé a inspirativní věci. Na svých toulkách přírodou se vždy chováme ohleduplně k přírodě i jejím obyvatelům. Jednáme bezpečně a odpovědně a k tomu současně vedeme také děti.

Pár tipů a rad pro začátek

Nejvíce materiálů, přírodnin a plodin nabízí podzim, v tomto období je lze také nasbírat a nasušit.

Přírodní materiály nejsou vždy všechny stejné, proto i výtvořky a dílka jednotlivých dětí mohou vypadat jinak, což není na závadu, ale naopak – vznikají originální kousky.

Při sběru plodin jsme vždy opatrní – chováme se ohleduplně k přírodě, zvýšené pozornosti je třeba především při sběru drobných plodin, některé jsou jedovaté.

Na trhu se objevují také speciální pomůcky – např. lis na listy a květy, který nám usnadní práci a zajistí dobrý výsledek.

Pouze dokonale suché přírodniny můžeme uzavírat do větších zavařovacích sklenic, je nutno zamezit plesnivění, vhodné jsou také papírové krabice s víčkem, na uskladnění přírodnin se neptáší.

Dekorace a výtvořky z přírodnin jsou náchylné k zaprášení, jejich trvanlivost je omezená.

PODZIM

**Listopad, listopad, lísteček mi na dlaň spad
a na zemi kůra, dřevo, dneska bude zataženo.**

Na podzimní tvoření se připravíme již koncem léta, kdy se nám začínají nabízet různé přírodní materiály. Vhodné byliny (např. řebříček, bodlák, krkavec toten a mnohé další) sušíme v kyticích, které zavěsíme květy dolů, na stinných a suchých místech. Z usušených rostlin vytváříme suché trvanlivé kytice do vázy, dekorativní suché vazby.

Během vycházek nasbíráme i různé poklady, které se v přírodě ukrývají především na zemi a v trávě – např. kamínky, klacíky, ulity šneků, šišky, kaštiny, oříšky, ptačí pírká... Ukládáme je do papírových krabic s víkem. Skvělé jsou na skládání, sestavování obrazců, ale zkusíme je také použít jako netradiční hračky či třeba rytmické nástroje. Výborné pro výtvarné experimenty a hry.

Ovoce a plody ze zahrady poslouží k tvoření netradičních výtvorů. Není blízko vaší školky opuštěný sad, kde ovoce zůstane ležet bez užitku? Využijeme jej třeba k přípravě křížal. Jablka nakrájíme na tenké plátky a použijeme sušičku na ovoce.

Již na podzim připravíme dobroty pro zvířátka. Plody ovocných stromů a bobule planých keřů (jeřabiny, kuličky ptačího zobu, šišky, bukvice...) navlékneme za syrova na reznou nit. Navlečené korálky necháme zavěšené uschnout a uschováme je do doby, než budeme před Vánocemi zdobit v přírodě stromeček pro zvířátka v lese.

Vše, co v přírodě objevíme, nemusíme nutně sbírat a přinášet domů. Některé hry a činnosti vyzkoušíme přímo venku. Nažky javoru nabízejí zajímavý pohled na let „padáčku“. Nažky pouštíme z výšky, foukáme do nich, sledujeme jejich let. Děti si je rády „nasazují“ na nos. Pavučina je krásným objektem na pozorování – zajímavá struktura, kapky třpytící se na vláknkách. Podobné pozorování může být podnětem k tvořivé hře na pavoučky a pavučinku s klubíčkem vlny nebo provázekem.

Nabídka činností a aktivit v přírodě

Procházka v přírodě – les, park, zahrada nebo pole. Pozorujeme a vnímáme všemi smysly. Co se mění? Jak voní příroda? Co je zde zajímavého? Pozorování zpestří papírová kukátka z roliček od toaletního papíru – co uvidíme zajímavého? K vlastnímu objevování musí mít prostor i děti.

Odlet ptáků – na drátech se shromažďují vlaštovky, každý den jich přibývá, houfují se, čeká je cesta do teplých krajů. Nasloucháme jejich štěbetání.

Kamarád strom – každý strom je živý, roste, dýchá. Jak se změní na podzim? Je rozdíl mezi stromem jehličnatým a listnatým? Rukama osaháme kůru stromu, vnímáme její povrch. Provázek změříme obvod stromu a porovnáme s rozměry dětí. Stromy se hýbou ve větru, pozorujeme jeho účinky na listy a větve.

Cítíš vítr? – vítr nezachytíme, ale cítíme jeho účinky na vlastní tváři, pozorujeme na stromech, keřích, rostlinách. Vítr rozpohybuje větrník zapíchnutý do země na školní zahradě. Rychlost točení souvisí se silou větru.

Co ukryla mlha? – konec podzimu bývá zahalen mlhou. Je napínavé sledovat, co mlha zakryla, hádat, co nám tvary skryté v mlze připomínají.

Nabídka činností a aktivit ve třídě

Komunitní kruh

Pomůcky: Obálka s listím ze stromu (javor, dub, bříza...).

Popis: Učitelka si svolá děti do kruhu. Když děti sedí v kruhu, učitelka jim pošle obálku, která bude zavřená, děti se do obálky nesmí podívat. Každé dítě si ji může potěškat, ohmatat, přičichnout si. Následně pošle dítěti, které sedí vedle něj, ale nesmí ji otevřít. Když obálka doputuje po kruhu nazpět k učitelce, zeptá se učitelka dítěte, co si myslí, že je v obálce.

Děti dávají návrhy a nápady. Pokud nezazní správná odpověď. Učitelka může děti motivovat básničkou, která by měla být nápovědou o tom, co je v obálce.